

== Velja po pošti: ==
za celo leto naprej .. K 40—
za en mesec .. " 3.50
za Nemčijo celoletno .. " 45—
za ostalo inozemstvo .. " 50—
V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej .. K 38—
za en mesec .. " 3—
V upravi, prejemanj mesečno .. 2.50
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto .. K 8—
za Nemčijo celoletno .. " 10—
za ostalo inozemstvo .. " 13—

SLOVENEK

== Inserati: ==
Enostolpna pettivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat .. po 50 v
za dva- in večkrat .. " 45,,
pri večjih naročitih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
== Poslano: ==
Enostolpna pettivrsta K 1—
Izhaja vsak dan izvenredno ne-
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vojni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7583. — Upraviškega telefona št. 188.

Omladina.

Napačno bi bilo, če bi kdo preziral ali omalovaževal gibanje slovenske »socialistične omladine«. V naši soc. demokraciji predstavlja ravno ta omladina najodličnejše intelektualce, njeno glasilo »Demokracija«, ki je te dni izdala svojo četrto številko, priča tudi o resnem delu njenih pristašev. To gibanje ni le socialistično — strankarskega pomena, ampak splošno — narodnega, in sicer zato, ker se je v okrilje soc. demokracije zatekalo mnogo slovenskega inteligentnega naraščaja, ki je iskal svojemu mišljenju trdnega idejnega okvira, a ga v nar. napredni stranki ni mogel najti.

Socialistična omladina se je ločila od oficijalne stranke, ki ji je preveč pod vplivom nemške soc. demokracije, in je razvila svoj lastni program. Ta program se loči v treh bistvenih točkah od dosedanjega socialističnega programa. Najprej glede narodnostnega vprašanja. Dosedanje stališče socialne demokracije glede narodnosti je bilo nevzdržljivo. Hoteli so takorekoč preko nje na dnevni red, in celo tedaj, ko je svetovna vojska odgrnila vso daljnosežnost tega v človekovi naravi utemeljenega problema, je soc. demokracija še vedno mislila, da ga more rešiti s svojo čarovno besedo o internacionalni in razrednem boju. Dokazovali so z zgodovino verskih bojev, da je narodnostno vprašanje podrejenega pomena; da se bodo narodnostna nasprotja sama po sebi podelila, kakor so se podelila konfesionalna. Gotovo je, da se ta nasprotja morejo in morajo izravnavati, toda mogoče bo to šele tedaj, kadar si narodi priborijo politično svobodo, kakor se je sklenil konfesionalni mir, kjer je zavladovala verska svoboda. Delo za svobodo svojega naroda je torej danes delo za internacionalno, mir človeštva. Zato pravi »omladina«: »Suverene narodne države bodo šele tvorile temelj za svobodno federacijo narodov, ki bo izključevala izrabljanje slabših narodov s strani močnejših, da si potem ti ustvarijo in utrdijo svoj svetovni emporij.«

Načelne važnosti je tudi, da se je omladina postavila po robu materialističnemu pojmovanju o družbi in svetu, ki je še vedno prevladovalo v vodečih krogih stranke. To naziranje je bilo osnovano na Heglu in Marxu, je danes kot neznanstveno od filozofije zavrženo in ima izrazito protikrščanski značaj. Stari materialistični temelj je »omladina« označila kot neraben z besedami svojega programa: »Demokracija zahteva mnogo več kot to, da se ustvarijo samo vnapi predpogoji za boljše in lepše življenje posameznika in širokih mas. Res je sicer, da je družbeno življenje v razsežni meri odvisno od vnapih materialnih okoliščin, ali pri tem ni prezreti, da

tvori i duševna stran človeške narave zelo važno, če ne odločilno vlogo v družbenem razvoju. V socialističnih vrstah, ki se priznavajo k nemškemu socializmu, se duševna stran človeške narave skoro popolnoma prezira, naziranje o družbenih problemih je čisto mehanično, materijelno: od izpremembe samo vnapih okoliščin se pričakuje rešitev demokratičnega problema.« Te besede niso le dokaz, da se je socialistična omladina miselno osvobodila od pogrešene tradicije, ampak je tudi za delavsko organizacijo, v kolikor bo mogla »omladina« vplivati nanjo, velikega pomena. Ne da se namreč tajiti, da je materialistično svetovno naziranje delovalo kakor kuga v socialističnih delavskih vrstah: vsled tega naziranja je delavec duševno hiral, surovel, in medtem ko so nekateri socialistični voditelji teoretski, v govorih in akademskih razpravah, kazali dovolj poleta, so njihove organizacije duševno propadale.

Najznačilnejši prevrat pa se je izvršil v socialni demokraciji s tem, da je »omladina« zavzela drugačno stališče nasproti verstvu. Doslej se je povprečni socialist, sledeč programu svoje stranke, zadovoljeval z izjavo: »vera je zasebna stvar.« A v praksi niti to skromno načelo ni veljalo. Niti soc. govornikom, niti njihovim časopisom, niti pristašem ni bila vera »zasebna« stvar, ampak stvar posmeha, psolv in omalovaževanja. Skoro nikdar ni mogla soc. demokracija zatajiti neke goreče sovražnosti proti verstvu sploh, zlasti pa proti katoličanstvu in vsem njegovim pojavom v življenju. »Omladina« je stopila znaten korak naprej. O verstvu izpoveduje programatično: »Vsled našega naziranja o družbi ne moremo prezreti dejstva, da tvori versko čuvstvanje bistveni del duševnega življenja pri pretežni večini naših ljudi, in da pomeni vsled tega važno kulturno gibalno. Versko čuvstvanje je prepojilo narodovo dušo tako, da je postalo bistveni del njegove osebnosti.« Omladina zagovarja ločitev cerkve od države, toda razlog, ki ga zato navaja, ni sovraštvo. »Da morejo verske družbe izvrševati svoje kulturno poslanstvo in da more i država zadostiti svojim nalogam, je popolna in vsestranska medsebojna neodvisnost obeh neobhodno potrebna; zato stojimo na stališču ločitve cerkve od države.«

Da je to stališče neprimerno višje in objektivnejše od stališča sodruha Kopača in njegovih tovarišev, je vsakomur jasno, dasi loči nas katoličane od »omladine« še vedno globok prepad. »Demokracija« račun z verstvom kot danim zgodovinskim faktom, ona »ne more prezreti dejstva«, da versko čuvstvanje živi v našem ljudstvu. Ne pravi, ali je na verstvu kaj objek-

tivnega ali nič, ali je resnica ali zmota, marveč ga samo priznava kot dano dejstvo, kot sedanjost kulturno razvojno stopnjo velike večine naših ljudi, ki bi imela torej zgolj relativno, prehodno veljavo. »Demokracija« govori le o »čuvstvanju«. Ali ni verstvo tudi prepričanje, kakor moremo imenovati družbene nazore »omladine« prepričanje? Vestvo šega pregloboko v duševno življenje človekovo, da bi pri njem bilo čuvstvanje izključeno; nasprotno, prepleta vsega človeka, tudi čuvstveno zmoglost njegovo. Toda zaradi tega ni zgolj čuvstvo brez umske podlage. Vsako, tudi čisto znanstveno naziranje dobi ovojno meglico čuvstvenosti, če poseže to naziranje v človekovo osebno življenje, toda jedro je kljub temu umsko, v objektivnih, stalnih dejstvih utemeljeno. Take objektivne temelje ima tudi verstvo, ki ni torej le nekaj prehodnega, valovom čuvstvanja podvrženega, zgolj etapa v razvoju človeštva. Verstvo je večna sopotnica človekova, je potreba njegovega srca, kulturna pomočnica njegova, a tudi neizogiben postulat njegovega uma.

Obnovitev Goriške v lastni režiji.

Ko je bilo Goriško osvobojeno sovražnika, smo slovesno zapeli »Te Deum«. V srcih beguncev se je pojavilo novo življenje. Upanje, da se kmalu povrnemo v domovino, nas je poživilo. Pogovarjali smo se o bližnji vrnitvi. Vsi smo upali, da vlada poskrbi vse potrebno, da omogoči vrnitev, in se tako otrese te »begunske nadleže«. Upali smo, da bo na pomlad vse mrgolelo pri obnovljanju Goriške. Predstavljal si smo si cele grude delavcev, ki bodo čistili razvaline, zidali poslopja ali vsaj začasne barake, videli smo vrste vozov, ki bodo vozile potreben material, v duhu smo videli naše ljudstvo pri poljskem delu, videli smo kadečo se, razorano našo zemljo. V duhu smo se pozdravljali od raznih strani prihajajoči domaćini, vsi veselih obrazov, da je konec našega izgnanstva. A prišlo je drugače. Naše trpljenje je danes večje nego je bilo takrat, ko je še sovražnik teptal našo zemljo. Takrat smo živeli v upanju, da se po prejšnjem ali kasnejšem umiku sovražnika vrnemo in domačijo s pomočjo tistih, ki so podirali obnovimo, danes pa potimo krvavi pot nad trpljenjem, ki nas čaka. Po vselem »Te Deum« pojemo danes »Misereere«.

O obnovitvi Goriške se danes mnogo govori in piše, imamo več odborov, in tudi vlada je ustanovila posebne urade, komisarjate itd. za obnovo. Organizacije v to svrhu rastejo od dne do dne, po deželi pa leže izstrelki, kakor so ležali prvi dan po odhodu Italijanov. Gospodje, katere je

poslala vlada, da si ogledajo deželo, so si napasli radovednost in se vrnili domov. Sicer smo menda vsi prepričani, da nam Goriške ne bodo obnovili tujci, ki nimajo srca za nas. Tudi smo lahko prepričani, da naša vlada s svojimi uradniki tega pri še tako dobri volji ne bode mogla storiti. Naši državni uradniki so pač zmogni Goriško na popirju spraviti v najlepši stan, praktično pa tega ne bodo nikdar storili, ker nimajo za to ne volje ne potrebnih zmoglosti. Vsled tega je potrebno, da mislimo na samopomoč. Samopomoč pa je mogoča le, ako se vse v poštev prihajajoče moči združijo v močno obnovitveno organizacijo.

Vse, kar se je do danes storilo v svrhu obnove, je enostransko. Naj zadene krivda kogar hoče, dejstvo je, da se namenoma ali nenamenoma pri celi obnovitveni akciji (razen kranjskega odbora) prezirajo glavni faktorji t. j. naše združništvo, naša industrija, naša duhovščina in cela vrsta korporacij in osebnosti, ki bi bile voljne in zmogne pri obnovitveni akciji sodelovati.

Naše združništvo je po večini tudi med vojno ohranilo svojo življenjsko moč, marsikje se je med vojno ista pomnožila, Marsikaka korporacija je med vojno zgubila vsak stik z begunci in doma ostalim ljudstvom, naša združna organizacija posluje cel čas vojne tako, da se ne more nikdo pritoževati. Pod okriljem našega združništva se je veliko napravilo za begunce. Ako smo zdravo združništvo potrebovali v času miru, ga toliko bolj potrebujemo pri obnovitvi. Naše združništvo ima pravico, dolžnost in moč pri obnovitvi sodelovati.

Organizacija ozir. obnove naše industrije je prvi predpogoj obnove Goriške. Brez ključavničarja, kovača, mizarja, opekarja, zidarja itd. ne bomo obnovili Goriške. Izvedence teh obrti je treba tukaj pritegniti k obnovitveni akciji. Goriška se bode obnovila z kladivom, dletom, z obličem in drugimi orodji in stroji, ne pa z samimi besedami, in v svrhu odvrnitve odgovornosti v dolge litanije zločenimi zahtevami.

Naša duhovščina je bila pred vojno steber raznim gospodarskim organizacijam. Velika večina teh organizacij je bila od tega stanu ustanovljena in poštvalno vodena. Med vojno se je ljudstvo v svrhu naprave raznih prošelj uspešno obračalo na častito duhovščino. Od vseh zapuščene begunce so naši goriški duhovniki obiskovali, jih tolažili, zanje posredovali. Položaj beguncev se je marsikje ravno po tem posredovanju zboljšal. Vsled tega se moramo pri obnovitvi tudi na pomoč našega duhovništva zanašati, in to pomoč že danes upoštevati.

LISTEK.

27

Nevidni človek.

Angleški pisal H. G. Wells. — Prevel I. M. (Dalje.)

XIX. Poglavje.

Gotova prva načela.

»Kaj pa je?« je vprašal Kemp, ko mu je nevidni človek odprl.

»O, nič,« se je glasil odgovor.

»Vendar, preklicano, to razbijanje?«

»Slaba volja,« je rekel nevidni človek. »Pozabil sem na to roko; močno me boli.«

»Precej si nagnjen k takim rečem.«

»Sem.«

Kemp je stopil preko sobe in pobral kosce razbitega kozarca. »Vsa dejstva o tebi so objavljena,« je rekel Kemp s steklom v roki. »Vse, kar se je zgodilo v Ipingu in pod gričem. Svet je postal pozoren na svojega nevidnega člana. Nikdo pa ne ve, da si tukaj.«

Nevidni človek je zaklel.

»Skrivnost je izdana. Sodim, da je bila skrivnost. Ne vem, kakšne načrte imaš, to se pa ve, da ti prav rad pomagam.«

Nevidni človek je sedel na posteljo.

»Zgoraj je zajtrk,« je dejal Kemp kotor mogoče mirno in bilie prav vesel.

ko je videl, da je gost rade volje vstal. Kemp ga je peljal po ozkih stopnicah gor v svojo delavno sobo.

»Predno je mogoče kaj ukreniti,« je rekel Kemp, »moram vedeti kaj več o tej tvoji nevidljivosti.« Nervozno je pogledal skozi okno in sedel, vedoč se kakor človek, ki mora govoriti. Njegovi dvomi o možnosti in razumljivosti cele stvari so mu zopet šinili v glavo, pa izginili, ko je pogledal za mizo, kjer je Griffin sedel v podobni brezglavega in brezrokega nočnega plašča, brisalo si nevidne ustnice s čudežno držanim prtičem.

»Čisto enostavno je, povsem verjetno,« je rekel Griffin, odloživši prtič.

»Brez dvoma tebi, toda — — se je Kemp zasmel.

»No, da, res, tudi meni se je izprva stvar dozdevala čudovita, ni dvoma. Pa sedaj, moj Bog!... Vendar bomo še izvrševali velike stvari! Na celo stvar sem prvič prišel v Chesilstowen.«

»Chesilstowen?«

»Tja sem odšel, potem ko sem zapustil London. Saj veš, da sem popustil medicino in se lotil fizike, ne-li? Ne. No, pa sem. Svetloba me je očarala.«

»Oj!«

»Optična gostota! Cela stvar je pravcato omrežje zagonetk — pravo pravcato omrežje in njih razrešitev se lokavo svetlika skozi. In ker sem imel komaj dva-

indvajset let in bil poln navdušenja, sem rekel: »Posvetiti hočem življenje tej stvari. Je vredna časa!« Saj ti je znano, kakšni bedaki smo v dvainvajsetih letih.«

»Bedaki tedaj, bedaki sedaj,« je rekel Kemp.

»Kakor da bi znanje moglo biti človeku kako zadoščenjelo.«

»Vendar sem se lotil dela — kakor zamorec. In komaj sem delal in razmišljal o celi stvari šest mesecev, ko se je naenkrat — na slepo zasvetilo skozi eno odprtino! Našel sem splošno načelo o pigmentih in lomljenju žarkov — nekako formulo, nekaj geometričen izraz o štirih dimenzijah. Bedaki, navadni ljudje — celo navadni matematiki ne vedo ničesar, kaj more kak splošni izraz pomeniti za proučevalca molekularne fizike. V knjigah — v knjigah, ki jih je skrtil klatež — so čudal! A to ni bila metoda, bila je ideja, ki je mogla privedi do metode, ki bi bilo z njeno pomočjo mogoče brez izpremembe vsake druge lastnosti tvarine — razen v nekaterih primerih — znižati prelomni indeks kake snovi, trde ali tekoče, vse do onega od zraka — kolikor se namreč gre za praktične namene.«

»Pah!« je rekel Kemp. »To je čudno! Pa vseeno ne razumem čisto... Razumeti morem pač, da s tem lahko predrugejš kak dragocen kamen. osebna nevidnost pa je še daleč.«

»Res je,« je rekel Griffin. »Ali pomišli, da je vidljivost odvisna od učinkovanja vidnih teles na svetlobo. Daj, da ti predložim najelementarnejše resnice, kakor da bi jih sploh ne poznal. To ti še bolj pomeni moje misli. Dobro veš, da telo ali svetlobo vpija ali jo odbija ali lomi ali pa vse to skupaj. Ako svetlobe niti ne odbija niti ne lomi, ne vpija, ne more biti samoposebi vidno. Ti vidiš n. pr. neprozorno rdečo škatljo radi tega, ker barva vpija nekaj svetlobe, ostalo pa, ves rdeči del svetlobe tebi odbija. Ako ne bi vpijala nobenega posebnega dela svetlobe, marveč bi vso odbijala, potem bi bila škatlja svetla, bela. Srebrna! Dijamantna škatlja ne bi niti dosti svetlobe vpijala niti je dosti odbijala od splošne površine, ampak samo tupatam bi bila svetloba, kjer bi bila površina ugodna za to, odbijana in lomljena, tako da bi videl sijajno prikazen svetlikajočih odbojev in prosojnosti. Nekako ogradojčih svetlobe. Steklana škatlja ne bi bila tako svetla, ne tako razločno vidna kakor dijamantna, ker bi bilo pri njej manj lomljenja in odbijanja. Ali razumeš to? Z gotovih stališč bi mogel docela razločno videti skozi. Nekatere vrste stekla bi bile bolj vidne od drugih — škatlja iz kremenškega stekla bi bila svetlejša nego škatlja iz navadnega okenskega stekla, škatlja iz jako tenkega, navadnega stekla bi bilo jako težko videti pri slabi svetlobi, ker bi

K obnovitveni organizaciji je neobhodno potrebno pritegniti naše kupijske izvedence raznih branž, ki pridejo pri obnovitvi v poštev. Preskrba materiala je danes težka stvar, je skrivnost, ki jo pozna le v posamezni branži izveden in izkušen trgovec. Prepričan sem, da bi se med našimi trgovci dobilo nekaj tako požrtvovalnih, ki bi hoteli sodelovati pri obnovitveni akciji, če drugače ne, vsaj z primernimi nasveti. Les, kovanje, šipe in drugi material se danes sicer težko, a vendar še dobi. Zaloge pa gredo h koncu in kmalu bo bila dvanaajsta ura.

Kakor pri vsakem gospodarstvu, tako je tudi pri obnovitveni akciji potrebna enotnost. Razsepljeni v dunajski, kranjski, goriški itd. obnovitveni odbor, ne bomo mogli uspešno Goriške obnavljati. Potrebna je velika organizacija, v katero naj se združijo vsi ti odbori, v kateri naj bodo zastopane vse v poštev prihajajoče korporacije in stanovi. Tu naj bo dela za vsakega, ki hoče sodelovati. Obnovitvena akcija naj se centralizira. Ta organizacija naj bi prevzela obnovitev v lastno režijo. Vse kar misli kdo dati, ozir. kar moremo od vlade izvojevati, naj da pod primernimi pogoji tej organizaciji na razpolago. V nasprotnem slučaju bo vladna podpora malo zalegla. V svrhu ustanovitve te organizacije naj se v najkrajšem času skliče v Ljubljano (ki je začasno še najpremožnejši kraj) daljše zborovanje, h kateremu naj se povabijo brez izjeme vse korporacije in osebnosti, ki hočejo pri obnovitvi sodelovati. Tu naj se pojasni kaj je vlada dala, kaj misli dati in kaj naj se od nje zahteva. Tu naj se konstatira, kaj zmoremo sami bodisi v kreditnih, bodisi v drugih ozirih, kaj nam primanjkuje in kje naj ta sredstva dobimo. Tu naj se določi natančen načrt v svrhu obnovitve. Končno naj se cela stvar spravi v resnično življenje. O drugih podrobnostih bi bilo predolgo pisati, ker bi bilo itak naloga zborovanja o vsem razpravljati.

Tako zborovanje naj bi sklicali naši državni poslanci, ki kot člani Jugoslovanskega državnoborskega kluba zastopajo cel narod.

Centralizirajmo obnovitveno delo in če drugak ne razdelimo odgovornost za obnovitev. A. V.

Po govoru grofa Czernina.

Časopisje razpravlja o izvajanjih grofa Czernina. Nemško nacionalno časopisje obeh nemških parlamentarnih skupin ne more prikriti svoje radosti. Le alpsko časopisje ni popolno zadovoljno samo z napadom na Čeha, ono bi hotelo še več n. pr. kot pravi graška soc. dem. »Arbeiterwille«, ono hoče, da bi grof Czernin tudi Jugoslovane obešal. Včerajšnja večerna »Tagespost« napada zopet Jugoslovane ter še posebej knezoškofa dr. Jegliča, kateremu očita, da hoče ustvariti jugoslovansko državo s pomočjo splošne mirovne konference, ali po »Tagesposti« z drugimi besedami povedano »s pomočjo entente.«

Govor grofa Czernina tvori nov mejnik v naši notranji politiki. Grof Czernin je govoril gotovo v soglasju z dr. Seidlerjem in dr. Wekerlejem in zato bo njegov govor bučno odmeval v naši notranji politiki. Nemci in Mažari so danes grofa Czernina veselili, toda če mislijo, da jim je s svojim napadom na Čeha in nemške narode

koristil, se morda motijo. Prišlo bo spoznanje, toda takrat bo prepozno. Nenemški narodi smo upali, da bodo naši državni razumeli tok časa, toda varali smo se. Upali smo in čakali, da bo parlament vzel v roke vprašanje prenovitve Avstrije. Toda čas hiti, ministrstva se imenujejo, a nemško-mažarski tok in duh ostaja. Velenemci, ki vlečejo vse druge za sabo, so izpovedali že davno, da nočejo z nami nobenega sporazuma in sedaj je razodel tudi grof Czernin, kaj imamo pričakovati od naše zunanje politike. Zanesti se smemo le nase!

ČEHI PROTI CZERNINU.

Dunaj, 3. aprila. Predsednik »Českega svazak poslanec Stanek in podpredsednik Tusar sta obiskala danes ministrskega predsednika dr. pl. Seidlerja, da protestirata v imenu predsedništva »Českega svaza« proti obliki in vsebini nagovora gr. Czernina. Zastopnika Čehov sta naglašala v prvi vrsti, da si je izbral grof Czernin korporacijo, ki je po svoji sestavi absolutno nepripravljena in tudi nekompetentna. Obžalovati je treba, da minister, ki je še pred nedavnim časom do celega sveta tako moderno govoril, ne smatra za potrebno, da obvesti legitimne zastopnike avstrijskih narodov o treh mirovnih sklepih in jim tako ponudi priložnost, da povedo svojo sodbo. Zastopniki Českega svaza izjavljajo, da ima zunanji minister pravico izreči svojo nezadovoljnost glede češke politike, toda to se mora zgoditi pred takim forum, kjer mu je mogoče odgovoriti. Grof Czernin prihaja ravno v trenutku, ko poskuša avstrijski ministrski predsednik pričeti z razpravami o ustavnih vprašanjih, in vrže češkemu narodu in njegovi delegaciji najtežjo obtožbo. Oblika, v kateri je to napravil, je signal za vzplamtevanje novih notranjih bojov. Vedno, ko je šlo za češke želje in zahteve, je naglašal grof Czernin, da se kot zunanji minister ne more vmešavati v notranjo avstrijsko politiko. Ko je pa treba češki narod napasti, tedaj ne pozna minister nobenih obzirov in preti preko avstrijske vlade z grožnjami češkemu narodu. Zastopnika Českega svaza zahtevata takojšno sklicanje delegacij in dostavljanje, da bodo Čehi uporabili vsa sredstva, da dobi grof Czernin primeren odgovor. — Ministrski predsednik je vzel izjavo čeških zastopnikov v vednost in je šel nato k cesarju.

Dunaj, 4. aprila. Predsedništvo Českega svaza se je obrnilo na predsednika zunanjega odseka delegacij dr. Baernreiterja s sledečim pismom: »Če si je grof Czernin iz sedmih gospodov sestojече zastopstvo dunajskega občinskega sveta že v petek za terek naročil, tedaj bi bilo tudi dejansko mogoče in lahko sklicati za večer ali danes zunanji odsek avstrijskih delegacij, da bi grof Czernin tam poročal in se branil. Da so posvetovanja tega odseka izostala in se še vedno ne skličejo, smatramo Vas, ekselencija, pred celo javnostjo za to odgovornega in protestiramo z vso odločnostjo proti zapostavljanju parlamentarne tribune tako potom Vas kakor potom ministra in vprašamo, kako morete to opustitev zagovarjati in ali ste pripravljeni sklicati odsek, da nadaljuje svoja pogajanja?«

ZMAGOSLAVJE NEMSKIH KRŠČANSKIH SOCIALCEV.

Dunaj, 3. aprila. Danes popoldne ob 5. uri je prišel predsednik nemške krščansko socialne zveze prelat Hauser k grofu Czerninu, da mu izrazi osebno v smislu klubovega sklepa popolno zaupanje nemške parlamentarne zveze do naše zunanje politike. Istočasno izraža prelat Hauser ministru svoje popolno soglasje k večerajšnji izjavi. Odobrava našo zvezno politiko z Nemčijo in izjavlja, da smatra krščansko-socialna stranka vsako drugo politiko za brezpogojno nemogočo.

Sotrudniku korespondence »Austria« je izjavil prelat Hauser, da je bilo popolnoma nemogoče sklicati zunanji odsek v tako kratkem času. Posebno ovira sklicanje odseka dejstvo, da je vsled nujno potrebnega odhoda grofa Czernina, ki odhaja jutri ali pojutrišnjem v Bukarest, sklicanje ene ali več sej nemogoče.

ČASOPISJE O CZERNINOVEM GOVORU.

»Arbeiterzeitung« piše: »V resnici ni trditve, da vojno podaljšuje želja po miru, nič drugega nego zavijanje. Ali ne sprejmemo vsakega mirovnega glasu iz Anglije, Francije in Italije z globokim zadovoljstvom in ali nismo prepričani, da koristno učinkuje, da škoduje nadaljevanju vojne in da je sredstvo za doseg miru? Če pa želja po miru naraste v zahtevo, da se vojna konča, v Avstro-Ogrski, na Nemškem, potem naj je pa klic po miru naenkrat škodljiv in naj podaljšuje vojno! Kakšen cvet abotnosti! Če se Macdonald na Angleškem bori za mir, je to moralen čin; če pa socialist v Avstriji deluje za mir, je to »nemogoče.« Če govori proti vojni lord Lansdowne, je modro, če se bije za mir Lammasch, je abotno. Grof Czernin se za-

naša na to, da bi mirovna volja narodov v nasprotnih državah premagala vojni pohlep sovražnih vlad. Pa ali ne razume, da se more mirovna volja nasprotnih narodov užgati še-le tedaj, če se prikaže enaka volja tudi pri nas, da more šele tedaj dobiti izpodbudo in moč? Mirovna volja širokih množic v državah sporazuma je v resnici najmočnejša mirovna sila, in čim jasnejše se javlja, čim zavestneje se izraža, tem vplivnejša je ta moč. Kajti če mirovna misel ne bi imela te podpore, podpore v volji širokih mas in bi bila odvisna le od pripravljenosti n. pr. vlad, ki so sklenile mir v Brestu Litovskem, potem bi ostal mir vsekakor na slabih nogah.

Grofu Czerninu se predstavlja svet res zelo enostavno: na Nemškem in v Avstro-Ogrski pri vladah, pri »merodajnih činiteljih« sama pripravljenost za mir, sama nesebičnost, pri nasprotnikih pa sama bojaželjnost, pohlep po aneksijah; to je približno tisto, kakor da imajo vso krivdo na izbruhu vojne drugi, mi pa seveda blestimo v snežnobeli nedolžnosti. V resnici se pa že iz vprašanja francoskega ministrskega predsednika Clemenceaua, iz govorov in ponudb Wilsonovih čisto jasno vidi, da bi na oni strani prav radi sklenili mir, da so tudi nasprotniki nezmišelnega morjenja do grla siti in da jih od zelene mize veliko bolj zadržuje strah pred pogoji zmagovalcev, nego morda upanje, da bi zmogli pogoje narekovati sami.

In če mu notranjepolitične razmere v Avstriji ne dopadejo, naj išče razlog v državi sami. Kajti narodi niso nikaka pritklina »državne misli«, nočejo biti in tudi ne bodo. Sicer je to le splošno mnenje, ki ga tu podaja Czernin, toda če prav premislimo, je pa to vendar-le najgrotesknejša misel: da naj bi narodi v Avstriji ne imeli nobene druge določbe in ne čutili nobene druge dolžnosti, nego da žive in umrjo za neko skrajno megleno državno misel. Takoimenovana država ni poleg narodov prav nič: ako naj bo država urejena, zdrava, za življenje sposobna, potem je vsota narodov, katerim gre kot nosilnim močem vsikdar in vedno predpravica. Ne vemo, koliko resnice je na trditvah grofa Czernina glede vpliva naših notranjepolitičnih razmer na vojno voljo nasprotnikov; da pa noben govor in nobena resolucija Čehov ne more imeti učinka, ki ga more imeti ta izjava zunanjega ministra (bela lisa), da so vsi ti narodi v notranjem upor proti avstrijski državi, mora biti razlog in krivda vendar-le predvsem v Avstriji sami. Potem se pa državna misel trka na prsi in priznaja: »Moj greh, moj veliki greh!«

»Arbeiterwille« pravi: Grof Czernin je zvrnil odgovornost za podaljšanje vojne na Čeha z namenom, da bi ta misel osvojila vse nečeste narode. Mi imamo dovolj razloga, da izjavimo, da velika masa delavstva grofu Czerninu na tej poti ne bo sledila; poizkus hujskanja naroda proti narodu z vso odločnostjo zavračamo in vstrajamo na tem, da je edino-le goli pohlep po oblasti in osvojitvah tisto ozadje vsled katerega morajo narodi srednje Evrope še vedno krvaveti, še vedno brez upanja na skorajšen konec.

Nemško nacionalno časopisje vriska in poje slavo grofu Czerninu. »Neue Freie Presse« opisuje zunanjega ministra kot prostodušnega in srčnega viteza, ki je brez strahu zgrabil hidro. Potem namiguje, da se mora imeti že veliko samopremagovanja, da ostane človek spričo dejstva, da so mir, ki je bil že blizu, preprečili in ga še preprečujejo razni zunanji in notranji Masaryki, hladnokrvni. Milijoni morajo na ministrov poziv vstati na boj proti »izdajalski drhali«, da se strup izloči.

Občna ustanovna skupščina gledališkega konsorcija.

se je vršila ob obilni udeležbi včeraj, dne 3. t. m. v posvetovalnici mestnega magistrata. V imenu pripravljalnega odbora je otvoril skupščino dr. A. Kramer, ki je v svojem govoru izjavil:

Ko so pred dobrim četrtsotletjem igrali ljubljanski dijaki pod Turnom prvič igr v slovenskem jeziku, ko so v jože-finski dobi italijanski igralci peli na ljubljanskem o-lru slovenske pesmi barona Žige Zoisa na italijanske arije in so igrali diletanti iz najodličnejše ljubljanske družbe Linharjevo igr »Županovo Micko« in »Veseli dom alj Matiček se ženi«, ko so leta 1848. ponavljali »Županovo Micko« se pač ni moglo misliti, da bomo Slovenci še po tolikem času imeli težave s slovenskim gledališčem. Že nad tri leta nismo imeli ne drame, ne opere in operete v Ljubljani in to je bila velika kulturna škoda, velika škoda za ugled našega naroda. Koliko je hodilo zadnja leta skozi Ljubljano slovenskih in neslovenskih izobražencev in misliti so si morali, da ti narodno tako prebujeni Slovenci nimamo najlepše cvetke kulturnega življenja — drame. Pa še vselej se je v času, ko je naš narod doživljal svojo pomlad, oživila tudi naša dramatična umetnost, takoj v prvi pomladi narodov

leta 1848., tako leta 1868. ko se je osnovalo pod Levstikovim vodstvom dramatično društvo, tako tudi danes. Premostil se je prepad, ki je zazijal na poti našega kulturnega razvoja in danes, ko ima gledališki konsorcij po tihi agitaciji nekaterih tednov na razpolago kapital, ki bo zasigural zdrav razvoj, lahko z zaupanjem gledamo v bodočnost.

Nato je poročal dr. I. Cankar o pripravljalnem delu artističnega odseka. Gledališče bo vodilo ravnatelstvo petih članov. Tej korporaciji so podrejeni voditelji drame, opere in operete. Kot artističen posvetovalen organ ravnateljstva, naj bi se osnoval »gledališki svet«, ki bo skrbel v dogovoru z voditelji drame in opere za repertoar. Tako bi bilo mogoče spraviti v sklad umetnostne in gospodarske interese gledališča. V gledališki svet naj bi vstopili naslednji gospodje: Janko Bleiweis, dr. I. Cankar, F. S. Finžgar, A. Funtek, dr. I. Grafenauer, M. Hubad, dr. A. Kraigher, Fr. Milčinski, dr. F. Novak, A. Pesek, O. Župančič. Gledališki svet si po potrebi lahko kooptira nove člane. V ravnateljstvo gledališča naj bi se zvolili naslednji gg.: dr. Adlešič, dr. Ažman, Fr. Govekar, dr. Grafenauer, A. Praprotnik. Oba predloga sta bila soglasno sprejeta.

Nato poroča dr. Krsnik o gospodarskem položaju konsorcija. S tiho agitacijo se je nabralo doslej že 275.000 K. Podrobnega proračuna ne more podati, a tudi najbolj pesimističen načrt je aktiven. — Dr. J. e z povdarja, da je med ljudstvom mnogo zanimanja za gledališče, kar dokazuje podpisovanje deležev. Kadar stopi odbor z oklicem v javnost, je pričakovati, da doseže konsorcijska glavnica 500.000 K.

Pravila konsorcija se soglasno sprejme v toliko, da bosta v upravnem odboru zastopana tudi deželni odbor in mestna občina. Dostavek k dotični točki pravil se glasi: »Dokler deželni odbor in mestna občina subvencionirata slov. gledališče, imata v upravnem odboru po eno mesto.«

Slednjič se soglasno izvolijo člani upravnega odbora in sicer naslednji gg.: kot predsednik veletržec A. Lilleg, kot odborniki Šarabon, Meden, dr. Ažman, dr. Krsnik, rav. Praprotnik, nadkom. Govekar, Jelačin, svet. Jerman, A. Kralj, dr. Adlešič, dr. Grafenauer, A. Kristan, Zorman, dr. Kramer. Pri slučajnostih je povdarjal g. Špicer, tajnik posojilnice v Radovljici, koliko odmeva je vzbudila akcija za slovensko gledališče po deželi, in je konsorciju priporočal, naj bi gojil domač igralski naraščaj. Nato je predsednik konsorcija g. A. Lilleg skupščino zaključil.

Bitka na zahodu.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 3. aprila. Uradno:

Zahodno bojišče. Pri in južno od Lensa so od časa do časa živahno streljali.

Na bojišču so se boji omejevali na topovski ogenj in na boje poizvedovalcev. Angleške stotnije so ponoči napadle proti Ayetti, naši so jih napadli s protisunkom in jih odbili. Sovražnik je napadel zvečer z močnejšimi silami med Marchelcavo in potokom Luce. Sovražnika smo vrgli z velikimi izgubami zanj. S presenetljivim napadom smo zasedli neko višino, ki leži jugozahodno od Moreuila. Francosko topništvo ruši Laon dalje.

S topovi so pričeli streljati pred Verdunom in v srednjih Vogezi. Naši so jugozahodno od Hirzbacha izvedli z uspehom sunek; vrnili so se z ujetniki.

Z drugih bojišč nič novega.

Berlin, 3. aprila zvečer. S francoskega bojišča nič novega.

Berlin, 3. aprila. Uradno: Novi uspehi podmorskih čolnov pri Angliji: 19.000 ton.

Wolffovo poročilo.

Berlin, 2. aprila. Wolff: Po novi vojni napovedi iz Versailles je Francija zopet postavljena bedi. Angleške in francoske granate rušijo vasi in kraje z zgodovinskimi stavbami. Vojskine grozote obiskujejo cve-toče kraje, ki jim je dozdej vojska prizanašala.

Berlin, 2. aprila. Wolff: Nek francoski vjetnik, ki se je vrnil z dopusta v Parizu na bojišče, je pripovedoval: Dasi zelo pazljivo nadzorujejo časopise, je v Parizu splošno znano, kje stoje nemške čete. Vejo, da je Amiens v nevarnosti, a upajo, da bodo francoske rezerve ofenzivo ustavile in vrgle Nemce v stare postojanke, kakor pri Verdunu. Če se to ne posreči, francoska vlada ne misli čakati, da pridejo Nemci v Pariz, marveč se prične že prej pogajati. Nemška ofenziva je že zdaj dosegla, da so Francozi na Angleže nevoljni, ker so morali Angležem, ki so se slabo borili, pribiti na pomoč. Angleži se svoj čas tudi bojov pri Verdunu niso udeleževali.

Wolffovo poročilo.

Berlin, 3. aprila. Wolff: Tudi laik mora spoznati z ozirom na poročilo o štirih potopljenih parnikih zvezo med delom podmorskih čolnov in načrtom vrhovnega vojnega vodstva. Podmorski čolni podpi-

umrl v Celovcu dne 24. sušca 63letni odvetnik dr. Jos. Fräss pl. Ehrfeld vsled srčne kapi. Ko je prebiral časnike, ga je dohitela smrt. — Dne 27. sušca je preminul v Celovcu po kratki bolezni c. kr. finančni svetnik Robert Prugger. Rojen je bil leta 1870 v Železni Kapli. »Fr. St.« hvalijo na pokojniku, kako vneto je deloval v raznih nemško-nacionalnih društvih, zlasti v »Volksratu«.

k Koroška hranilnica v Celovcu je od svojega čistega dobička darovala za razne namene 43.750 kron, med tem nemškemu otroškemu vrtcu v Železni Kapli 300 kron, istemu v Borovljah 400 K. Kak dobrodelni slovenski zavod kajpak zastoj čaka na podporo od te strani, dasi je hranilnica obogatela tudi s slovenskim, zlasti cerkvenim denarjem.

k Častni kanonik H. Angerer f. V Celovcu je veliki četrtlet zvečer preminul po kratki težki bolezni preč. g. Henrik Angerer, mestni nadžupnik pri sv. Ilju, dekan okoliške dekanije, častni kanonik itd. Pokojnik se je rodil dne 1. sept. 1849 na Ziljski Bistrici, kjer je bil njegov oče zdravnik, v duhovnika je bil posvečen 14. julija 1872. Ker je znal tudi slovenski, so ga nastavili za kaplana v Kotmarivasi, kjer je bil sedem mesecev. Pozneje je bil provizor v Kremsbrücke, župnik v št. Janu in pri sv. Valburgi, mestni župnik in dekan v št. Lenuartu v Labudski dolini, kjer je bil sedanji škof dr. Adam Heftler njegov kaplan. Leta 1900 je bil imenovan za mestnega župnika v Celovcu, kjer je deloval zelo vneto tudi v društvi, prenovil mestno župnijsko cerkev. Bil je zelo priljubljen pri ljudstvu in duhovnih tovariših. — Ker »Kärntner Tagblatt« pohvalno poroča, da je bil še navzoč pri seji nemškega »Priesterbunda« dne 20. marca, v kateri so spustili znano zlovoljno resolucijo zoper Slovence, naj omenimo, da je rajni Angerer svoj čas z zanimanjem zasledoval, deloma tudi podpiral naše narodno gibanje. Bil je naročnik »Mira«, ud Mohorjave družbe in je bil menda edini nemški duhovnik, ki je mnogokrat prispeval tudi za naše zbirke, zlasti za dijake. Če se je mudil v Celovcu, je rad prihajal v takratni »slovenski klub«, in bil zelo vesel slovenske družbe. — Pri nekem posvetovanju pri tedanjem knezoškofu dr. J. Kahnu je on sprožil prvi misel, naj se po zgledu Mohorjave družbe osnuje nemška družba sv. Jožefa. Opozoril ga je bil pa na to, ko se je mimogrede pri njemu oglašil, takratni dravberski prošt Anton Wakonig. Kdo bi si bil takrat mislil, da se bo baš iz podjetij te, svoj čas na katoliški podlagi osnovane nemške družbe, začelo šopiriti strupeno sovrašтво zoper Slovence! — Blagi pokojnik je bil vse svoje dni nenavadno delaven mož, za vse dobro vnet duhovnik. Pravi oče je bil siromakom, zato ne zapušča zemeljskega blaga. Svetila mu večna luč!

k Samomor. V Celovcu se je ustrelil knjigovodja mesine plinarne Jožef Čejčevnik, star 40 let. Bil je oženjen in oče troje otrok. Prej je bil opozoril nekega prijatelja na svoj pogreb. Ta je to naznanil njegov ženi, a ko je ta prišla od dela domov, je mož bil že mrtev.

Dnevne novice.

— Nova prebiranja. S pozivnim razglasom W zaukazano ponovno prebiranje v letih 1899—1894 rojenih črnovojnikov se vrši na Kranjskem: Dne 11. aprila 1918 v Višnjigori za sodni okraj Višnjagora. — 12. aprila v Trebnjem za sod. okraj Trebnje. — 14. in 15. aprila v Rudolfovcu za sod. okraja Rudolfovo in Žužembek. — 17. aprila v Črnomlju za sod. okraja Črnomelj in Metlika. — 19. aprila v Kostanjevici za sod. okraj Kostanjevica. — 21. aprila v Krškem za sod. okraja Krško in Mokronog. — 22. aprila v Ratečah za sodni okraj Rateče. — 24. aprila v Litiji za sod. okraj Litija. — 26. in 27. aprila v Kamniku za sod. okraja Kamnik in Brdo. — 11. aprila na Jesenicah za sod. okraj Kranjskagora. — 12. aprila v Radovljici za sodni okraj Radovljica. — 13. in 14. aprila v Kranju za sod. okraja Kranj in Tržič. — 15. in 16. aprila v Škofji Loki za sod. okraj Škofja Loka. — 17., 18. in 19. aprila v Ljubljani za sod. okraja Ljubljana (izvzemši mesto Ljubljana) in Vrhnika. — 20. in 21. aprila v Ljubljani za mesto Ljubljana. — 23. in 24. aprila v Ribnici za sod. okraja Ribnica in Velike Lašče. — 25. in 26. aprila v Kočevju za sod. okraj Kočevje. — 19. aprila v Vipavi za sod. okraj Vipava. — 21. aprila v Postojni za sod. okraja Postojna, Ilirska Bistrica in Senožeče. — 22. aprila v Logatcu za sod. okraja Logatec, Lož in Cirknica. — 24. aprila v Idriji za sodni okraj Idrija.

— Poljedelski dopusti. Prošnje svojcev vojaških oseb za podelitev poljedelskih dopustov se pri vojnem ministrtvu tako množe, da je to v soglasju z domobranskim ministrtvom prisiljeno objaviti naslednje: Vlaganje prošnje pri vojnem ministrtvu je čisto brez pomena, ker ima po obstoječih odredbah poveljnik nadomestnega oddelka, ozir. zavoda pravico modeliti dopust. Čisto brez pomena je vla-

ganje prošnje za podelitev dopusta osebam, ki pripadajo armadi na bojišču. Te prošnje pošlje vojno ministrtvo pristojnemu poveljstvu na bojišču. Pripominja se, da je vojno ministrtvo v soglasju z domobranskim ministrtvom pri izdaji tozadevnih odlokov ukazalo vsem vojaškim oblastim, da morajo skrbeti za največjo možnost dopustov, posebno pri osebah, ki pripadajo poljedelskim poklicem. Povdarja se, da pri raportu izražena prošnja popolnoma zadostuje in je ni treba še s številnimi prošnjami podpirati.

— Objektivnost kranjske deželne vlade. C. kr. deželna vlada v Ljubljani nam je poslala zgornjo notico o poljedelskih dopustih v nemščini. Deželna vlada je dobila od vojnega ministrtva nemško pisano notico, vendar ima ali bi vsaj morala imeti dovolj slovenščine zmognih uradnikov, ki bi to notico prestavili, ako hoče, da jo priobčijo tudi slovenski listi.

— Imenovanje. C. kr. poljedelski minister je z odlokom z dne 15. marca 1918 imenoval vodjo »Kranjskega deželnega mesta za vnovčevanje živine« nadzornika R. Legvarta za upravnega svetnika »Avstrijske družbe za promet z živino in mesom« na Dunaju.

— Zveza jugoslovanskih železničarjev sklicuje v smislu sklepa osrednjega odbora izreden občni zbor na nedeljo, dne 5. majnika v Ljubljano. Pred občnim zborom v soboto, 4. majnika bo zborovanje delegatov. Dnevni red, kraj in čas bomo pravčasno objavili. Bratske podružnice prosimo, da nam tekom 14 dni javijo svoje eventualne predloge ter zanesljivo pošljejo na občni zbor in na zborovanje delegatov svoje zastopnike. — Odbor.

— Odlikovanje. Srebrno hrabrostno svetinjo 1. razreda je dobil deseterik Fr. Mastrl iz Crngroba pri Škofji Loki; srebrno hrabrostno svetinjo 2. razreda pa Anton Molk. Oba služita pri 6. stotni gorskega strelskega polka št. 2.

— Poročil se je 30. marca na Malem Lošnju starešina »Danice« dr. Jakob Šilc, nadporočnik, z gospodično Evgenijo Orlič.

— Švicarski zvezni svet je izdal novo naredbo za obmejno policijo in za nadziranje tujcev v Švici. Vsak inozemec, ki hoče potovati v Švico, mora imeti po teh predpisih potni list ali kako drugo enakovredno izkaznico, s katero je državljanstvo popotnika dokazano. Te dokumente mora vidirati švicarski poslanik ali konzulat, ki je pristojen za zadnje bivališče popotnika. Inozemci morajo imeti poleg tega izpis iz svojega kazenskega registra ali spričevalo o dobrem glasu, ki ne sme biti starejše kot 3 mesece in mora biti izdano od pristojne oblasti zadnjega bivališča. Dalje je treba imeti dokazilo neoporečnega smotra nameravane bivanja v Švici in zadostna denarna sredstva za to bivanje.

— V Tržiču je umrl g. Pavel Lučk, brivec, ki je dolgo let služboval v brivnici Zajec v Ljubljani. — Dne 2. aprila je umrl g. Jožef Salberger, posestnik in bivši častnik. Nakopal si je na bojnem polju jetiko, ki mu je pretrgala nit življenja.

— Sestanek starešin v Zagrebu se vrši v nedeljo dne 21. aprila. Za tiste starešine, ki potujejo iz Ljubljane v Zagreb, bo prikladen osebni vlak iz Ljubljane, s katerim se morejo že v soboto zvečer pripeljati v Zagreb. Povratek iz Zagreba v nedeljo ob 10. uri zvečer. Vsled velikega navala tujcev v Zagrebu ni dovolj hotelskih sob na razpolago; zato je potrebno, da se udeleženci sestanka pravčasno prijavijo starešini »Domagoja«, ki se mudi v Ljubljani. — V ponedeljek, dne 22. aprila, bo sestanek hrvatskih kaplanov.

— Papirnati čevlji. Dunajski strokovni list piše: Prvi poskusi z izdelovanjem čevljev iz papirja in s lesenimi podplati imajo namen, da se spravijo v promet kolikor mogoče ceni čevlji za ljudstvo. Sicer se ni natančno znano, kako bodo priredili papir za čevlje, vendar utegnejo napredovati vse priprave v toliko, da bo mogoče poleti dati v promet te papirnate čevlje, ki bodo po možnosti nadomestovali usnjene. Upajmo, da ne bo preveč deževalo tiste dni, ko bodo nosili čevlje iz papirja. Najbolj pametno bi pač bilo, če bi vlada izdala naredbo, da morajo v poletnem času hoditi bosi vsi od prvega ministra do zadnjega berača.

— Iz Komende. Iz ujetništva v Ukrajini se je povrnil velikonočni teden Franc Marin iz Suhadol, kjer je bil v prvih bojih leta 1914. Odpeljali so ga v Sibirijo. Čez eno leto je bil premeščen v Ukrajino in je delal v neki tovarni. Pisal je mnogokrat na dom, vendar domači niso ničesar prejeli. Kasneje je došlo poročilo, da je padel 30. oktobra 1914 pri Novem mjestu. Sedaj že pokojni oče njegov je naročil cerkveno opravilo za mrtvega sina. Ob ureditvi očetove zapuščine so uradi poizvedovali še enkrat, na kar se je dognalo, da je France mrtev! Iz tega zopet sledi, da se 'bo vrnil še marsikdo, ki je bil proglašen za mrtvega.

— Na poti iz ruskega ujetništva. Pred kratkim smo objavili brzojavko, ki smo jo dobili iz Bodena na švedskem ob fipski

meji. Brzojavka se je glasila: »Dario Valentum orareni, nidmargensko alle gesundt Jesenko krgf. smobce.« Kakor smo zvedeli, so to najbrže sledeči vojni ujetniki: bančni uradnik Valenčič, medicinec Oražem iz Ribnice, medicinec Drago Vidmar iz Ljubljane in dr. Rok Jesenko. Vsi štirje so bili tri leta skupaj v Skobelevu, odkoder so svoj čas poslali razglednico, na kateri so bili vsi štirje skupaj slikani.

— Prihajajo ... Zadnje dni prihajajo v domovino cele trume slovenskih fantov in mož, ki so zbežali iz ruskega oziroma ukrajinskega ujetništva. Koliko ljudi se je že vrnilo, o katerih so mislili, da so mrtvi. Pozdravljeni, naši ljudje, na domači zemlji!

— Za dr. Krekov spomenik. Potom našega uredništva so darovali: Vesela družba zbrana na velikonočno nedeljo pri šeni v Malih Žabljah na Goriškem v počastitev spomina velikega prvobojevnika za svobodo naroda zložila 117 K; cerkveni pevci in pevke zbrani na velikonočni ponedeljek pri č. g. župniku Rejcu v Sv. Križu na Vipavskem 54 K.

— Išče se Jakob Plevnik, ki je služil pri c. kr. črnovojniškem delavskem oddelku 3/3, vojna pošta 391. Kdor bi kaj vedel o njem, naj blagovoli sporočiti Heleni Plevnik v Šmartnem št. 26, p. Moste pri Ljubljani.

— Žrtve obstreljevanja Pariza. »Nord-deutsche Allgemeine Zeitung« piše: Kakor poroča »Agence Havas«, sta bila švicarski legacijski svetnik Ströhl in njegova soproga pri obstreljevanju Pariza ubita. Nemški poslanik v Bernu je dobil naročilo, naj zveznemu svetu izrazi obžalovanje in sožalje nemške cesarske vlade.

— Žrebanje turških srečk. Pri žrebanju turških srečk v Carigradu dne 1. aprila je zadel glavni dobitnik v znesku 400.000 frankov srečka št. 63.277, 30.000 frankov dobi srečka št. 548.135, po 10.000 frankov dobita srečki št. 1.354.461 in 1.783.400.

Primorske novice.

— p Odlikovanje. Konzistorijalni svetnik in škofijski kancelar v Trstu Ivan Mandić je dobil viteški križec Franc Jožefovega reda, župnik Jožef Schiffrer v Sežani pa zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje.

— p Jožef Gulin, ruski ujetnik, sedaj pri štabnem oddelku c. in kr. pešpolka 97. v Radgoni, išče svoje starše Ivana in Katarino Gulin, doma iz Gor. Vrtojbe št. 53 pri Gorici. Kdor kaj vé o njih, naj blagovoli sporočiti na zgoraj navedeni naslov.

Prosveta.

pr Jugoslovanskim umjetnicima. Obracam se na sve jugoslavenske likovne umjetnike bez iznimke. Da svaki doprinese sa jednim svojim radom obol na žrtvenik naše stradalnice siročadi u Herceg-Bosni, Istri, Liki i Dalmaciji. Sva ta darovana dela, bila bi izložena u Zagrebu i na dražbi prodana, u korist gladne naše djece. Obracam se također na faktore, koji već od prije na tom plemenitom oplju rade, da ovu moju ideju prihvate i da stupe u vezu sa svim našim umjetnicima. Ja ću se odati sa jednim djelom: nadam se, da će svi jugoslavenski umjetnici, koji su se uvijek pokazali ljudi vrelot srca, slediti moj primjer. — Vlaho Bukovac. U Pragu na Veliki petak, 29. III. 1918.

Ženski vestnik.

Ž žensko komisijo so sestavili te dni v novem avstrijskem ministrtvu za socialno skrbstvo. Komisija bo podajala svoje mnenje o vseh vprašanjih, ki se tičejo ženskega dela in bo sodelovala tudi ob izvršitvi dotičnih odredb. V komisijo so imenovane zastopnice naslednjih ženskih organizacij: »Socialna pomoč«, centrala za žensko katoliško delavstvo v Avstriji; tri zastopnice socialno demokratičnih strokovnih organizacij; Luiza Cechar za »Ženski výrobní spolek český«; državna organizacija avstrijskih gospodinj; zveza nemških avstrijskih gospodinj; avstrijska krščanska ženska zveza; centralna posvetovalnica za ženske poklice; zveza avstrijskih ženskih društev; katoliška državna ženska organizacija. Nadaljne zastopnice izvundunajskih ženskih organizacij se bodo še imenovali. Razen teh častno službo opravljajočih članov komisije je ministrtvo za socialno skrbstvo nastavilo dve uradni konzulentinji za žensko delo, katerih naloga bo, sestavljati poročila za razprave ženske komisije; to sta dr. phil. Alma Seitz in asistentinja obrtnega nadzorstva Hedvika Lemberger.

Ž ž Prusko šolstvo za žensko mladino. Šolstvo za žensko mladino je tačas urejeno na Pruskem — in po pruskem zgledu v večini ostalih zveznih držav — tako-le: osemrazredna ljudska šola, devetrazredna srednja šola (od 6. do 15. leta), devetrazredna povišana dekliška šola (od 6. do 15. leta), desetrazredna višja dekliška šola (od 6. do 16. leta), desetrazredni licej (od 6. do 16. leta), ki je razdeljen na spodnjo, srednjo in zgornjo stopnjo; po dovršeni

ljudski, srednji in povišani dekliški šoli more učenka iti na preparandijo, ki traja za učenke iz ljudske šole tri leta, za učenke z ostalih dveh šol pa dve leti; za desetrazrednih šol sprejemajo učenke v ženske šole, višje liceje, višje realke, realne gimnazije in gimnazije; za absolventke višjega liceja so odprti seminarni razredi. — Strokovnih šol je brez števila.

Ž ž Preosnova ženskih šol na Nemškem. Na Pruskem imajo tri vrste ženskih šol (Frauensschulen): zavode za enoletnih in dve vrsti zavodov z dveletnim poukom. V vseh stoje praktične stroke na prvem mestu. Po novem učnem načrtu bo na enoletnih zavodih posvečenih: 400 ur gospodinjski veš in šivanje, 240 ur zdravstvu, 40 ur veronauku, 80 nemščini in 120 ur zgodovini z državljansko in narodnogospodarsko vedo. Dveletni zavodi morejo predmete, ki se uče na enoletnih šolah, razdeliti na dve leti in v prvem letu posvetiti glavno pažnjo gospodinjski, v drugem pa pedagogični izobrazbi, ali pa morejo v drugem letu iz zasebnega gospodarstva preiti na socialno in narodnogospodarsko poprišče. V tem slučaju je učni načrt v prvem letu enak onemu na enoletnih šolah, drugo leto pa se učni predmeti razdele tako-le: gospodinjstvo z ozirom na narodno gospodarstvo 40 ur; kuhanje (posebne naloge, n. pr. hrana za bolnike, dojenčke), hišna in vrtna dela 300 ur; ravnanje z obliko in pohištvo, snajenje, pospravljanje 80 ur; zdravstvo, socialno zdravstvo in osnova urejenega skrbstva za javno blaginjo 80 ur; uvod v praktično delo na poprišču skrbstva za dojenčke, male otroke in šolsko deco, ogledovanje naprav za javno blaginjo 360 ur; nadaljevanje in poglobitev znanstvenih strok, telovadba in gibalne igre ali kaka nova stroka po presoji šolskih vodstev. V ženske šole sprejemajo tudi učenke, ki niso dovršile celega liceja; zahteva se le 10letna šolska predizobrazba (8 razredna ljudska in še dve leti srednje šole). Sklepno spričevalo ženske šole opravičuje do sprejema na tečaje za izučbo tehničnih učiteljic, otroških vrtnaric, zavetišnic in mladinskih voditeljic. Na samostojnih ženskih šolah mora biti vodstvo v ženskih rokah, na šolah pa, ki so včlenjene drugim zavodom, mora šolo voditi odgovorna »prednica«, ki je podrejena ravnateljstvu zavoda.

Ž ž Žensko delo na Nemškem. Glasom uradnih podatkov je bilo dne 1. decembra 1917 zavarovanih v bolniških blagajnah na Nemškem 4.075.536 ženskih proti 3.375.054 moškim članom. — Na prusko-hesenskih državnih železnicah je naraslo število ženskih uslužbenk na okroglo 100 tisoč, dočim jih je bilo v miru pičlo 10 tisoč.

Ljubljanske novice.

lj Naslov ravnatelja sta dobila v priznanje dolgoletnega, odličnega delovanja nadučitelja v Ljubljani g. Ivan Jeglič in g. Jožef Cepuder.

lj Služba božja za Goričane. Goriške gospe so naročile za prihodnjo nedeljo ob 9. v frančiškanski župni cerkvi slovensko službo božjo s pridigo na čast sv. Antonu Padovanskemu, in sicer v zahvalo za rešitev Gorice iz sovražne roke, obenem prošnja za nadaljno pomoč. Med pridigo se bo pobiralo za kruhe sv. Antona. Goričani, pridite polnoštevilo!

lj Občni zbor »Muzejskega društva za Kranjsko« se vrši dne 18. aprila t. l. ob 6. uri zvečer v društvenih prostorih (Bleiweisova cesta 24, deželni muzej). Spored: 1. Otvoritev občnega zbora po predsedniku. 2. Poročila odbornikov: tajnika in blagajnika. 3. Poročilo preglednikov. 4. Slučajnosti. 5. Volitev novega odbora, ker je sedanjemu potekla funkcijska doba. Na množtevno udeležbo vabi vljudno člane Muzejskega društva njegov odbor, da se ob viru prepričajo o njegovem delovanju.

lj Zaročil se je na Velikonoč v Metliki g. Neško Jelenič, posestnik in tovarnar v Ljubljani, z gđ. Ljubico Francovo, hčerko posestnika v Metliki.

lj Zadruga krojačev itd. ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 7. aprila 1918, točno ob 2. uri popoldne v dvorani hotela »Ilirija«, Kolodvorska ulica. Dnevni red je zelo važen.

lj Za trafikante. Člani društva tobačnih trafikantov, ki so naročili tobačno primas »Mörathon«, ga dobijo pri društvenem tajniku Fr. Soukalu, Pred škofijo 12. Ena porcija stane 48 K 80 v.

Ljubljanska aprovizacija.

a Sladkor na izkaznice št. 46 se dobi v trgovini g. Janko Predoviča, Poljanska cesta 73.

a Krušne komisije bodo uradovale v petek dne 5. aprila od 8. do 1. ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za sladkor.

a Meso na zelene izkaznice B št. 1201 do 2400. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 1201 do 2400 prejmejo meso v soboto, dne 6. t. m. popoldne na Poljanski cesti

